

31.1.2019

Övervakarens anvisningar

I denna handledning beskrivs det hur det digitala studentprovet organiseras och hur man ska agera vid eventuella tekniska problem som uppkommer vid provtillfället. Om man upptäcker andra tekniska problem under provtillfället än dem som beskrivs i dessa anvisningar, ska gymnasiet kontakta Studentexamensnämnden.

Före den första examensdagen: arrangemangen i provlokalen och testning

- Gymnasiet har byggt examensnätet i enlighet med SEN:s föreskrifter och anvisningar¹. Gymnasiet har testat nätets funktion med hjälp av SEN:s belastningssimulation² om virtuella servrar används eller om fler än 10 examinander kopplas upp till examensnätet. Om gymnasiet har tillstånd att använda ett trådlöst nätverk vid studentexamen har gymnasiet genomfört de kontroller som förutsätts i tillståndsbeslutet.
- Gymnasiet har förberett sig på att starta provlokalens server antingen från ett USB-minne eller som virtuell maskin.
- Gymnasiet kan använda de USB-minnen för examinandens maskin som SEN levererat för att testa provsystemet. Examinanderna får inte hantera de USB-minnen som används vis de digitala studentexamensproven eller vistas i samma utrymme där minnena finns. Vid eventuella övningar i vilka examinander deltar bör USB-minnen som används i samband med Abitti-kursprovsystemet användas.

Om virtuella servrar används:

- Rektor har laddat ned filen med inställningar för den virtuella server som används vid studentexamensproven från examenstjänsten (koe.ylioppilastutkinto.fi).
- De virtuella maskinerna för provlokalens server och reservserver har uppdaterats till den version som används vid studentexamen med hjälp av filen med inställningar.
- Tiden det tar för skivorna på provlokalens server och reservserver att synkroniseras har mätts. Det får inte ta mera än 60 minuter.
- Serverns kapacitet har kontrollerats med SEN:s belastningssimulation.
- Övervakarna känner till var de USB-minnen för provlokalens server som SEN har levererat för användning vid undantagstillstånd förvaras.
- Den virtuella maskinen för provlokalens server säkerhetskopieras i slutet av varje vecka under examen. Säkerhetskopians storlek kan vara upp till 50 gigabyte. Den kan sparas på serverdatorns hårddisk eller på ett externt lagringsmedium.

---

¹ Se Allmänna föreskrifter och anvisningar utfärdade av studentexamensnämnden, bilaga 1: Tekniska arrangemang i provlokalen

² Belastningssimulationen finns på SEN:s webbplats (<https://www.ylioppilastutkinto.fi/sv> > Studentexamen > Den digitala studentexamen).

31.1.2019

Om servrar som startas från USB-minnen används:

- Gymnasiet har reserverat ett USB-minne för varje provlokalens server och reservserver.
- Samma USB-minne för provlokalens server kan användas under flera examensdagar vid samma examenstillfälle. Det bör dock observeras att ett USB-minne som använts för att starta provlokalens server inte kan användas för att starta provlokalens reservserver.
- SEN levererar två extra USB-minnen för provlokalens server. Dessa kan gymnasiet om så önskas använda för att prova starta provlokalens server och reservserver före provdagen.
- Gymnasiet bör kontrollera serverns kapacitet med hjälp av SEN:s belastningssimulation³ om flera än 10 examinander kopplas upp till examensnätet.

Senast kl. 8.00: Servrarna startas och provuppgifterna laddas upp

- Dessa anvisningar finns utskrivna till varje provlokal.
- Gymnasiet har startat provlokalens server och reservserver. Lösenordet som krävs till provlokalens reservserver finns på skärmen till provlokalens server. Synkroniseringen av provlokalens server och reservserver kan ta upp till 60 minuter. Förberedelserna inför provet kan fortsätta även om synkroniseringen pågår.

Övervakarens skärms och provlokalens reservserverns lösenord: ..... [Visa lösenordet](#)

Provlokalens reservserverns lösenord

Lösenordet finns i provlokalens serverns vy för uppladdning av provet.

[Logga in](#)

Övervakarens skärms och provlokalens reservserverns lösenord: **quenelle odyssea suuhaara marenki** [Göm lösenordet](#)

- Gymnasiet har laddat upp provuppgifterna på provlokalens server. Rektor har i god tid före provdagen laddat ned provuppgifterna på ett USB-minne från SEN:s examenstjänst. Uppladdningen av provet från USB-minnet till servern kan ta flera minuter. Provsystemet ber om dekrypteringskoden för provet, men man ska ännu

---

³ Belastningssimulationen finns på SEN:s webbplats (<https://www.ylioppilastutkinto.fi/sv> > Studentexamen > Den digitala studentexamen).

31.1.2019

inte mata in det i provsystemet i detta skede. Dekrypteringskodens basdel har skickats till gymnasiet i ett förslutet kuvert, som öppnas först i början av provtillfället. Dekrypteringskodens kompletterande del ges ut på dagen för provet senast kl. 8.00.

Uppladdning av prov och överföring av provprestationer

Sätt in USB-minnet med provuppgifterna i servern och klicka "För in nya provuppgifter".

För in nya
provuppgifter

Ge provuppgifternas dekrypteringskod:

Avbryt OK

Förutom att starta servern görs följande:

- Om examinanderna gör provet på gymnasiet datorer ställer gymnasiet datorerna i ordning på examinandernas sittplatser.
- I varje provlokal finns det ett provprotokoll som gymnasiet kopierat upp till varje övervakare som är med och identifierar examinanderna. Kopierna av protokollen som finns i provlokalen används för att identifiera examinanderna. Markeringar gällande provtillfället görs endast i det ordinarie protokollet, som återlämnas till SEN.
- Gymnasiet har på examinandernas sittplatser delat ut ett USB-minne som levererats av SEN avsedd för att starta examinandens dator och konceptpapper märkta med gymnasiet beteckning för att de ska kunna skriva utkast⁴.
- Gymnasiet ser till att det antal reservdatorer som anges i SEN:s anvisningar har ställts i ordning i provlokalen. Dessa datorer ska med säkerhet kunna startas med USB-minnet för examinandens dator. Dessutom ska det finnas reservhörlurar som man vet fungerar på reservdatorerna och som man har gjort ett ljudtest på. Vid reservdatorerna finns de anvisningar som gymnasiet sammanställt så att den som övervakar provet vid behov kan starta dem. Gymnasiet har placerat ut reservdatorer enligt en egen plan, exempelvis på reservplatser för examinander, och anslutit dem till examens- och elnätet. Övervakarna bör vara medvetna om att ifall reservdatorerna redan har startats så syns de på provlokalens server längst upp på sidan under Antal datorer i provnätet.

Gymnasiet kan efter eget gottfinnande starta övervakarnas datorer i examensnätet för att följa examinandernas status eller extra examinanddatorer ifall övervakarna vill titta på provuppgifterna under provtillfället:

---

⁴ Studentexamensnämndens allmänna föreskrifter och anvisningar, 1.4.1 och 1.4.2

31.1.2019

- Gymnasiet har startat övervakarnas eventuella datorer. Övervakarens dator startas via ett USB-minne avsett för övervakarens dator. Lösenordet som krävs till övervakarens dator finns på skärmen till provlokalens server. Lösenordet är detsamma som det som användes för att starta reservservern.
- Övervakarna har möjlighet att titta på provuppgifterna under provets gång. I det syftet kan gymnasierna starta extradatorer till examinanderna i provnätet. Övervakarna ska logga in på datorerna med sin personbeteckning och ange "Test Lärare" som namn. För varje examensnät kan man med en examinands dator använda personbeteckningen "010101-0101" för att logga in. Man får inte använda några andra påhittade personbeteckningar. Man ska använda olika personbeteckningar på varje dator. Man kan inte titta på provuppgifterna från övervakarens dator. Det är dock viktigt att komma ihåg att övervakaren av provet ska fokusera på att följa examinanderna och deras skärmar.

Efter kl. 8.00: Gymnasiet hämtar dekrypteringskodens kompletterande del

Dekrypteringskoden för servern består av basdel, som distribueras per post, och en öppet distribuerad kompletterande del som publiceras kl. 8.00 på dagen för provet. Den kompletterande delen publiceras på följande ställen:

- www.ylioppilastutkinto.fi/koodi
- www.facebook.com/ylioppilastutkinto
- twitter.com/ytlSen
- telefonsvarare på numret 0295 338 227.

Dekrypteringskodens kompletterande del kan hämtas till exempel med rektors dator eller med en mobiltelefon eller surfplatta i provlokalen.

Cirka kl. 8.15–8.30: Examinanderna anländer och startar sina datorer

Vid fastställandet av tiden för detta och föregående steg ska man ta hänsyn till tiden som det tar att starta datorerna och identifiera examinanderna. Gymnasiet ger närmare anvisningar om klockslagen till sina examinander.

I det här stadiet kan utöver examinanderna och övervakarna även personal inom exempelvis IT-support, som kan hjälpa examinanderna att starta datorerna och med problem med ljudet, vara närvarande i lokalen. Alla personer som är närvarande i lokalen omfattas av Studentexamensnämndens allmänna föreskrifter och anvisningar 2.3.5 (Övervakare) och 2.3.6 (Jäv och användarrättigheter till det elektroniska provsystemet).

- Examinanderna anländer till provlokalen.
- Examinanderna ansluter sina egna datorer till el- och examensnäten och startar sina datorer via det USB-minne som SEN har skickat och som tidigare har delats ut på borden.
- Examinanderna gör ljudtestet som startar automatiskt efter att datorn startats med USB-minnet.

31.1.2019

Cirka kl. 8.30–8.50: Dekrypteringskoden matas in och examinanderna identifieras

- Andra än de personer som övervakar provet lämnar salen. Om man vill att exempelvis en IT-supportperson ska stanna kvar i salen under provet måste rektorn se till att personen känner till övervakarens uppgifter, föreskrifter och ansvarsområden. Då anses supportpersonen vara en övervakare enligt SEN:s allmänna föreskrifter och anvisningar.
- Rektor öppnar provtillfället. Rektor, övervakaren och en examinand konstaterar att kuvertet med dekrypteringskodens basdel och nyckeltalslistorna är oöppnat.
- Rektor öppnar kuvertet och överlämnar dekrypteringskodens basdel och nyckeltalslistorna till övervakaren.
- Rektor eller övervakaren matar in dekrypteringskodens basdel och kompletterande del i provlokalens server.

Ge provuppgifternas dekrypteringskod:

laudatur approbatur eximia lubenter

Avbryt OK

- Examinanderna matar in sitt för- och efternamn samt sin personbeteckning och väljer vilket prov de ska göra.
- Övervakarna identifierar examinanderna med hjälp av nyckeltalslistorna och provprotokollen. Övervakarna ser även till att examinanderna har valt rätt prov och språkversion. Detta steg tar cirka 10 minuter för 25 examinander för en övervakare.

Vid identifieringen av examinanderna säkerställer man att provsvaren sparas under rätt examinands identitet. Examinanderna har med sig ett identitetsbevis för identifieringen. Om övervakarna på ett tillförlitligt sätt kan identifiera examinanderna kan man kontrollera identiteten utan examinandens identitetsbevis. Därför ska man göra en kopia av provprotokollet för varje övervakare som deltar i identifieringen. Övervakaren ska använda listan för att kontrollera att examinanden har matat in sin personbeteckning rätt i provsystemet och valt rätt provversion. Om examinanden har matat in fel uppgifter ska datorn startas om.

När övervakaren har kontrollerat examinandens identitet samt den personbeteckning som examinanden har matat in i provsystemet och försäkrat sig om att examinanden valt rätt prov ger hen examinanden de koder från nyckeltalslistan som provsystemet begär. Övervakaren kontrollerar på examinandens skärm att examinanden matar in de koder som övervakaren anger.

Efter att identiteten kontrollerats får examinanderna vänta på att provet börjar. Namnet på det prov som examinanden valt syns på skärmen. Om en examinand upptäcker att hen har valt fel prov tar hen kontakt med övervakaren. Man byter prov genom att starta om datorn.

31.1.2019

Kl. 9.00: Provet startar

- Det är fortfarande bara examinander och övervakare i lokalen där provet hålls.
- Efter att alla examinanders datorer har startats och examinanderna har identifierats startar övervakaren provet genom att klicka på Inled provet i provlokalens server. Klockslaget då provet inleds noteras i provprotokollet.

När det gäller examinander som är försenade följs de rutiner som beskrivs i SEN:s föreskrifter. Övervakaren identifierar examinander som är sena men som tillåts delta i provet på normalt sätt.

Provsystemet mäter inte provtiden, utan det är övervakarnas uppgift.

Övervakarens uppgift är att övervaka examinanderna. Övervakaren får röra sig i provlokalen, så länge det inte stör provsituationen. Varje examinands skärm ska hela tiden vara synlig för en eller flera övervakare. Förutom att övervaka examinandernas skärmar ska övervakarna även följa hur provet fortskrider från provlokalens server eller övervakarens dator. På serverns skärm och skärmen för övervakarens dator visas även eventuella problemsituationer.

Övervakarna hanterar tekniska störningar i enlighet med kapitlet ”Anvisningar för problemsituationer” i dessa anvisningar. Övervakaren skriver ner eventuella problemsituationer och hur de löstes i provprotokollet.

Examinanden lämnar lokalen 12.00–17.00

Examinanden avslutar provet genom att klicka på knappen Avsluta provet i nedre kanten av provet.

När examinanden lämnar lokalen ser övervakaren till att:

- examinanden lämnar in alla papper med utkast som hen har använt. Utkasten ska vara märkta med examinandens namn⁵. Utkasten hanteras såsom beskrivs i de allmänna föreskrifterna och anvisningarna utfärdade av Studentexamensnämnden.

⁵ Se Allmänna föreskrifter och anvisningar utfärdade av Studentexamensnämnden, 1.4.2

31.1.2019

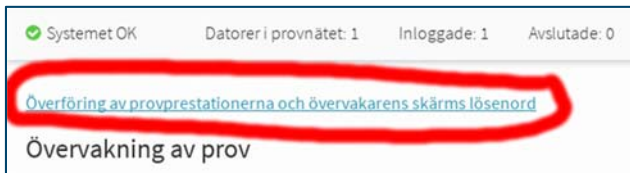
- examinanden lämnar tillbaka det USB-minne som hen använt för att starta provet. Med tanke på informationssäkerheten under provet är det mycket viktigt att inga av de USB-minnen som tillhandahållits av SEN tas med utanför provlokalen av examinanderna.

Examinandens identitet kontrolleras även innan hen lämnar provlokalen, för att kontrollera att de utkast som hen lämnar in är märkta med rätt namn. Klockslaget noteras i protokollet.

Cirka kl. 15.00–17.00: Provtiden är slut

Övervakaren kontrollerar vilken tid provet inletts och vilken eventuell tilläggstid som beviljats examinanderna på grund av störningar eller andra orsaker. Provet är över då provet varat i sex timmar, förutom för de examinander som beviljats tilläggstid. När provtiden är slut eller den sista examinanden har lämnat provlokalen vidtar övervakaren följande åtgärder i denna ordningsföljd:

- Stänga av eventuella övervakardatorer och datorer som använts för att titta på provuppgifterna.
- Stänga av provlokalens reservserver.
- Spara studerandenas provprestationer på ett USB-minne.

- Stänga av provlokalens server.
- Se till att de USB-minnen som använts för att starta provlokalens server och reservserver förvaras så att de USB-minnen som har använts i provlokalens server används på nytt nästa provdag just för att starta provlokalens server. På motsvarande sätt används USB-minnen som använts i reservservern just för att starta reservserverna. Gymnasiet får inte göra markeringar på eller exempelvis fästa etiketter på USB-minnena. Examinandernas USB-minnen kan också användas på nytt under påföljande provdagar vid examenstillfället.

31.1.2019

- Lämna över USB-minnena med examinandernas provprestationer och andra USB-minnen som använts på provet till rektor. Alla USB-minnen förvaras enligt SEN:s föreskrifter⁶.

Utomstående hindras från att komma in i provlokalen fram tills dess att tekniken har nedmonterats.

Efter provet kl. 15.00–18.00: Överföring av provprestationerna till examenstjänsten

- Gymnasiets rektor loggar in i SEN:s examenstjänst och för över filen med de studerandes provprestationer från det USB-minne som överlämnats av övervakaren till SEN:s examenstjänst. Rektor får en kvittering på att provprestationerna har överförts till examenstjänsten (se exempel nedan).

PROVUPPGIFTER **PROVPRESTATIONER** LÄRARE

Provpredationer

Efter avslutat prov spara provprestationerna från provlokalens server på ett vanligt USB-minne. Fäst USB-minnet vid din dator och klicka "För in provprestationer".

[För in provprestationer](#)

Införda provprestationer:
Obs! Anmälningsdata fattas för 10 examinander. Deras provprestationer är dock sparade i SEN:s tjänst. SEN reder ut anmälningarna och leverar prestationerna till examinandernas skolor för bedömning.

Borgå Gymnasium:	
SV - Tyska (kort lärokurs)	27
Svenska privatskolan i Uleåborg:	
SV - Tyska (kort lärokurs)	5

[Stäng](#)

- Gymnasiets rektor matar in/uppdaterar personbeteckningarna för de lärare som deltar i den preliminära bedömningen i SEN:s examenstjänst.
- SEN publicerar beskrivningarna av goda svar på nämndens webbplats⁷. De lärare som deltar i den förberedande bedömningen ser provuppgifterna i och materialet till de digitala proven i SEN:s examenstjänst. SEN publicerar inte provuppgifterna och

⁶ Se Allmänna föreskrifter och anvisningar utfärdade av Studentexamensnämnden, 2.3.2

⁷ <https://www.ylioppilastutkinto.fi/sv>

31.1.2019

materialet på sin webbplats. Det är förbjudet att skriva ut och överföra provuppgifterna och materialet utanför SEN:s examenstjänst. Det är också förbjudet att skriva ut och kopiera examinandernas prestationer⁸.

- Lärarna kan påbörja den preliminära bedömningen. Anvisningar för den preliminära bedömningen finns på SEN:s webbplats.
- Lärarna ser examinandens prestation och sina egna anteckningar i examenstjänsten fram till dess att en eventuell kontrollbedömning är färdig och resultaten från examenstillfället är slutgiltiga.

I slutet av varje vecka under examen och då examensperioden är över (virtuella servrar)

Den virtuella maskinen för provlokalens server säkerhetskopieras i slutet av varje vecka under examensperioden och ännu en gång då hela examensperioden är över. Provlokalens reservserver säkerhetskopieras inte. Säkerhetskopiering görs med nämndens program Naksu⁹. Storleken på en säkerhetskopiering kan vara upp till 50 gigabyte. Efter att säkerhetskopiering tagits töms servern med hjälp av programmet Naksu. Säkerhetskopieringarna förvaras på serverdatorn eller på ett externt lagringsmedium (USB-minne eller hårddisk). De bör dock alltid förvaras i ett låst utrymme.

Serverdatorerna som använts i studentexamen kan tas i annat bruk (t.ex. för anordnande av Abitti-prov) direkt efter att de sista säkerhetskopieringarna för examensperioden har tagits.

Säkerhetskopieringarna ska sparas tills bedömningen för ifrågavarande studentexamenstillfälle är slutgiltig.

---

⁸ Se Allmänna föreskrifter och anvisningar utfärdade av Studentexamenstyrelsen, 1.5.3.

⁹ Se SEN:s webbplats (<https://www.ylioppilastutkinto.fi/sv> > studentexamen > Den digitala studentexamen > Virtuella provlokalsserver).

31.1.2019

Anvisningar för problemsituationer

Nedan anges de vanligaste problemsituationerna och anvisningar för att lösa dem. Det är förbjudet att ge examinanden råd om användningen av datorn under provet med undantag av de specialfall som anges nedan. Om övervakaren eller rektor bedömer att lösandet av någon problemsituation orsakar oskäliga störningar för alla examinander kan hen avbryta utförandet av provet för den tid det tar att lösa problemet. Examinanderna kompenseras för den tid avbrottet tar. I oklara fall bör SEN kontaktas.

Vid tekniska problem som härrör sig till provsystemet bör Abitti-stödet kontaktas per telefon +358 295 338 280. Den som ringer bör vara beredd på att svara på eventuella tillägsfrågor gällande problemet. Därför är det bra om den övervakare som konstaterat problemet och känner situationen själv ringer telefonsamtalet.

I övriga fall, till exempel då det gäller försenade examinander, sjukdomsfall eller ärenden som rör utförandet av provet kan numret +358 295 338 230 eller den examenssekreterare som ansvarar för ärendet ifråga kontaktas.

1. Tekniska problem som rör provsystemet och provet

Justera ljudvolymen under provet

Innan och under provet kan ljudvolymen justeras genom att göra ljudtestet. Ljudtestet får man fram genom att klicka på hörlursikonen i övre högra hörnet på skärmen.

Övervakaren kan ge examinanden råd om hur man justerar ljudvolymen under provet.

Ljudtestet eller ljudet till provet hörs inte

Om ljudet inte hörs kan man stänga ljudtestet och öppna det på nytt. Ljudtestet får man fram genom att klicka på hörlursikonen i övre högra hörnet på skärmen. Vid behov kan man behöva starta datorn på nytt. Man kan även byta hörlurar och vid behov använda skolans reservdator och reservhörlurar.

Övervakaren kan ge examinanden råd om sådant som handlar om val av ljudutrustning eller i hur man justerar ljudvolymen under provet.

Inspelning, som får åhöras endast en gång, hörs inte

I proven i det andra inhemska språket och i främmande språk samt i provet i svenska eller finska som andraspråk kan examinanden i hörförståelseuppgifterna lyssna på varje inspelning endast en gång. Om examinanden av tekniska orsaker inte hör inspelningen ska man först kontrollera att ljudet hörs med ett ljudtest. Därefter återställer övervakaren inspelningen på provlokalens server så att den går att lyssna på. Omspelningen av inspelningen aktiveras vid examinandens namn i kolumnen ”Den senast lyssnade inspelningen”. Efter detta bör examinanden uppdatera sin provvy enligt instruktionerna på

31.1.2019

skärmen till provlokalens server. Examinanden bör inte fortsätta utföra hörförståelseuppgifter medan problemet utreds eftersom det då inte längre är möjligt att återställa det meddelande som examinanden inte hörde.

Övervakaren kan ge examinanderna råd om hur ljudvolymen justeras och hur provvyn uppdateras.

Examinanden kan inte ångra returneringen av A-delen i matematikprovet

Då examinanden i matematikprovet klickar på knappen för att returnera A-delen anses det vara ett beslut om att returnera A-delen. Examinanden kan ångra beslutet i en minut, varefter A-delel låser sig och examinanden får tillgång till räknarprogrammen. Examinanden kan inte längre återgå till att utföra A-delen efter detta.

Examinanden har förlorat provuppgifterna

Om examinanden har förlorat provvyn gör man på följande sätt:

- 1) Examinanden stänger alla öppna fönster genom att klicka på X-knappen i övre högra hörnet i fönstret.
- 2) Om applikationen (t.ex. LibreOffice) frågar om man vill spara filen ska man göra det.
- 3) Flytta till nästa fönster genom att klicka på Alt-Tab.
- 4) Steg 1–3 upprepas tills det inte är några fönster kvar.
- 5) Öppna webbläsaren där provet visas: Applikationer > Webbläsare.

Examinanden kompenseras inte för den tid som gått åt till att lösa problemet. Övervakaren kan ge examinanden råd om hur man stänger fönster, sparar dokument och öppnar provvyn på nytt.

Examinanden har förlorat provsvar

Examinanden kan själv återställa tidigare versioner av sina provsvar. Övervakaren kan hjälpa examinanden återställa svaren genom att ge teknisk assistans. Övervakaren får dock inte hjälpa examinanden välja rätt version av svaret.

- 1) Klicka på ”Tidigare svar” i nedre, högra hörnet av svarsfältet.
- 2) Välj det innehåll som tidigare fanns i svarsfältet och klicka ”Returnera”.

Anvisningar för hur svar återställs finns också i provsystemet.

2. Tekniska problem som rör examinandens dator

Examinanden fortsätter en påbörjad provprestation

Om en examinands dator har krävt omstart och/eller en examinand fortsätter utförandet av provet på en reservdator, måste examinanden logga in i provsystemet på nytt. I samband med att man loggar in på nytt ska övervakaren identifiera examinanden med hjälp av

31.1.2019

nyckeltalslistan. Provsystemet identifierar examinanden utifrån personbeteckningen och examinanden kan fortsätta från den punkt där svarandet avbröts.

Examinanden flyttar till en reservdator

Om en examinand inte kan fortsätta provet på sin egen dator tillhandahåller skolan en reservdator med tilläggsutrustning som hen får använda. Examinandens egen dator stängs av enligt följande:

- Examinanden sparar de dokument som är öppna i något av tillägsprogrammen (t.ex. textbehandling, ritprogram, räknare) som filer.
- Examinanden stänger webbläsarfönstren där provfrågorna och materialet finns.
- Övervakaren kontrollerar på övervakarens skärm att examinandens filer har sparats. Om det på övervakarens skärm meddelas om ett fel i säkerhetskopieringen av examinandens filer ska övervakaren kontakta SEN.
- Examinanden stänger av sin dator med ikonen i övre högre hörnet av skärmen eller genom att hålla strömknappen till sin dator nedtryckt en längre stund.

Övervakaren startar reservdatorn, om den inte redan startats innan provet började. Man kan också flytta examinanden till en reservsittplats. Om det inte handlar om en störning i datakommunikationen och det inte orsakar någon störning att byta dator kan examinanden fortsätta att arbeta på reservdatorn på sin egen plats.

Examinandens provprestation och filer återställs genast efter att examinandens identitet har bekräftats. Om detta inte sker ska övervakaren kontakta SEN. Examinanden kompenseras för den tid som går åt till byte av dator.

USB-minnet på examinandens dator lossar

Ett meddelande om att USB-minnet lossat visas på examinandens datorskärm. Övervakaren ger examinanden följande råd:

- 1) Examinanden stänger av datorn. I det här läget kan det krävas att man trycker på strömknappen under en längre tid (5–10 sekunder).
- 2) Examinanden tar ut USB-minnet ur datorn och sätter in det i datorn igen. Om möjligt används en annan USB-port.
- 3) Examinanden startar datorn på nytt.
- 4) Examinanden matar in sina personuppgifter och väljer prov, varefter övervakaren kontrollerar hans identitet precis som i början av provet.

Om problemet upprepas för samma examinand flyttas examinanden till en reservdator och man byter ut USB-minnet avsett för att starta datorn.

Examinandens dator startar om under provet

Om en examinandens dator startar om kan det handla om försök till fusk eller ett tekniskt fel. Övervakaren avgör om examinanden ska fortsätta utförandet av provet antingen på den egna

31.1.2019

datorn eller på en reservdator.

Om det sker fler än en omstart under provets gång flyttas examinandens till en reservdator. Om omstarterna fortsätter även efter det ska övervakaren kontakta SEN.

3. Störningar i den tekniska övervakningen av examinandens dator

Detta meddelande på övervakarens skärm innebär att de övervakningsprogram som körs på examinandens dator inte fungerar. I värsta fall kan det vara frågan om att examinandens dator förhindrar den tekniska övervakningen för att dölja fusk.

Om detta meddelande om en examinand visas på övervakarens skärm ska övervakaren omedelbart kontakta SEN för vidare instruktioner. Meddelandet eller att SEN kontaktas får under inga omständigheter komma till examinandernas kännedom.

Det kan komma flera meddelanden under provdagen. Varje gång ett meddelande kommer upp ska man kontakta SEN. SEN ger instruktioner om vidare åtgärder från fall till fall.

4. Tekniska problem som rör examensnätet

Examinandens uppkoppling mot servern bryts

Provsystemet meddelar examinandens och övervakarens om kontakten med provlokalens server bryts. Alla de svar som examinandens har skrivit fram till dess har sparats. Arbetet kan inte fortsätta innan uppkopplingen är återställd. Kontrollera först om nätkabeln är ordentligt instucken i examinandens dator och i switchen.

- Om examinandens har öppna dokument i separata program (t.ex. textbehandling, ritprogram, räknare) bör dessa sparas som filer. Datorn bör flyttas till en annan nätuppkoppling till exempel på en reservplats för att filerna ska säkerhetskopieras till servern. Vid behov kontaktas SEN.
- Om examinandens inte har öppna dokument i separata program startas examinandens dator om.

Om problemet fortsätter flyttas examinandens till en reservdator.

Flera examinandens uppkoppling mot provlokalens server avbryts

Om kontakten med provlokalens server bryts för alla examinand samtidigt ska du först kontrollera att nätkabeln är inkopplad i provlokalens server. Om kabeln är inkopplad, gå vidare till punkten Driftstörning på provlokalens server.

Övervakaren ska kontakta SEN direkt efter att felet upptäckts eller senast efter att korrigerande åtgärder vidtagits.

31.1.2019

Driftstörning på provlokalens server

Driftstörningar på provlokalens server märks oftast som problem för alla examinander. Om uppkopplingen mot reservservern har fungerat normalt före störningen, ska du göra så här:

- 1) Övervakaren meddelar examinanderna om felet och noterar klockslaget i provprotokollet.
- 2) Övervakaren kontaktar SEN för eventuella tilläggsinstruktioner. Samtidigt kontrolleras möjligheten att fortsätta provet medan synkroniseringen av provlokalens server och reservserver.
- 3) Övervakaren stänger av provlokalens server och reservserver via det övre högra hörnet på skärmen.
- 4) Övervakaren startar upp reservservern som provlokalsserver.
- 5) Om SEN gett sitt tillstånd kan examinanderna kan fortsätta provet som vanligt.
- 6) Om det är frågan om en server som startats från ett USB-minne hör du dig för om gymnasiet har en dator som kan användas som reservserver. Starta den nya reservservern från ett oanvänt USB-serverminne. Om det är frågan om en virtuell server följs de instruktioner som SEN givit.
- 7) Examinanderna tillåts fortsätta utföra provet först då informationen på provlokalens server synkroniserats till reservservern. Utförandet av provet kan fortsätta innan detta bara med tillstånd från SEN.

Examinanderna kompenseras för den tid som går åt till att åtgärda felet. Tiden noteras också i provprotokollet.

Driftstörning på provlokalens reservserver

Driftstörningar på provlokalens reservserver märks på provlokalens server och/ eller reservserver. Examinanderna kan med tillstånd av SEN fortsätta provet som vanligt. Kontrollera först uppkopplingen från reservservern.

Om det är frågan om en virtuell reservserver bör övervakaren kontakta SEN för närmare instruktioner genast då felet upptäcks.

Om det är frågan om en reservserver som startats från ett USB-minne, försök sedan starta upp reservservern på nytt från samma USB-minne och, om detta inte hjälper, efter det från ett oanvänt USB-serverminne. Om det inte löser felet tar du reda på om gymnasiet har en annan dator som kan användas som reservserver i provlokalen. Starta den nya reservservern från ett oanvänt USB-serverminne. Övervakaren ska kontakta SEN direkt efter att felet upptäckts eller senast efter att korrigerande åtgärder vidtagits.

Om examinandernas arbete har avbrutits kompenseras de för den tid avbrottet tagit. Tiden noteras i provprotokollet.

31.1.2019

5. Strömmen bryts i hela byggnaden

Om strömmen bryts i hela byggnaden är det möjligt att fortsätta provet med hjälp av batteriström. När elavbrottet har pågått i fem minuter ombeds examinanderna att spara sina filer (t.ex. LibreOffice, Geogebra) och stänga av sina datorer via övre högra hörnet på skärmen. Övervakarna kontrollerar antalet uppkopplade datorer längst upp på övervakarens skärm. När inga datorer är uppkopplade stänger övervakaren först av provlokalens server och sedan provlokalens reservserver.

När strömmen har återställts startar övervakaren servern och reservservern på nytt. Bedärefter examinanderna att starta sina datorer. Examinanderna skriver in sina personuppgifter och övervakarna kontrollerar deras identitet precis som i början av provet. Examinanderna får inte fortsätta provet förrän alla examinander har identifierats. Examinanderna kompenseras för den tid som går åt till att åtgärda strömavbrottet.

Övervakaren ska kontakta SEN direkt efter att felet upptäckts eller senast efter att korrigerande åtgärder vidtagits.

6. Övriga problemsituationer

Examinanden anländer för sent till provet

Om examinanden anländer före klockan 10 kan hen tillåtas delta i provet. Klockslaget då hen har påbörjat provet samt orsaken till förseningen noteras i provprotokollet. Om examinanden anländer först efter klockan 10 bör rektor kontakta nämnden per telefon.

Examinanden lämnar provlokalen före klockan 12

Om en examinand lämnar provlokalen före klockan 12 bör detta omedelbart meddelas både till rektor och per telefon till nämnden.

Examinanden insjuknar under provet

Om en examinand oförväntat insjuknar under provet bör rektor omedelbart kontaktas. Rektor kan flytta examinanden till ett separat utrymme för att fortsätta provet, och ansöker vid behov om övriga specialarrangemang. Om examinanden inte kan fortsätta utföra provet bör hen trots detta hållas under övervakning ända till klockan 12. Sjukdomsfall bör anmälas till nämnden per telefon.

Examinanden gör fel prov

Om en examinand upptäcker att hen gör ett annat prov än det hen anmält sig till instruerar övervakaren examinanden att starta om sin dator. Examinanden väljer det rätta provet och övervakaren identifierar examinanden på nytt i provsystemet. Den provtid som gått förlorad kompenseras inte, utan examinanden får använda den återstående tiden till att utföra det rätta provet. Nämnden meddelas per telefon om det som skett.

31.1.2019

Examinanden lämnar tillfälligt sin plats

Om en examinand lämnar sin plats, exempelvis för att gå på toaletten, ska hen aktivera skärmläckaren genom att klicka på låsikonen högst upp i provsystemet. När skärmläckaren aktiverats behöver examinanden inte identifieras på nytt. Det är övervakarnas uppgift att se till att de andra examinanderna inte rör vid examinandens dator under tiden.

Övervakaren kan ge examinanden råd om hur man aktiverar skärmläckaren under provet.